'శ్రేయోభిలాషులు'

వారం రోజులనుంచీ డైరీలో కాగితాలు ఖాళీగా వున్నాయి. రాయడానికి వార్తంటూ దొరకడంలేదు జానకిరామయ్యగారికి. దానికి తోడు బద్ధకం ఒకటి జతయ్యింది.

వెనుక పేజీలు తిప్పడం మొదలుపెట్టారు.

'ఈ రోజు అసలేం తోచడంలేదు. పిల్లల ఆరోగ్యం ఎలావుందో ఏమో. బొత్తిగా ఉత్తరాలు రాయడమే మానుకున్నారు. రేపు నాలుగు చివాట్లు పెడుతూ ఉత్తరాలు రాయాలని వుంది'

మరికొన్ని పేజీలవెనక—

'పొద్దుటనుండి జోరున వర్షం. ఇంట్లోకాలు బయట పెట్టలేదు. అంతా వెలితిగా వుంది. ఇంకా ఎన్నాళ్ళు ఈ బ్రతుకు వెలిగించాలో ఏమో !'

'పెద్దబ్బాయి ఉత్తరం రాశాడు. ప్రమోషన్ ఎక్స్పెక్ట్ చేస్తున్నాట్ట. వాడికేం-రాజాలాటి మనిషి. అదృష్టవంతుడు. వాడి భవిష్యత్తుమీద నాకు మంచి నమ్మకంవుంది. పోతే-నా దిగులంతా చిన్నాడిమీదనే'

1963, ఫిబ్రవరి—భారతి

'కోడలికి సుస్తీగా వుందని రాశాడు చిన్నాడు. వస్తుథా ఆ పిల్ల అనారోగ్యప్పిల్ల. సరైనమందులు వాడుతున్నాడో లేదో. అయినా వాడు ఆ ఉద్యోగం చెయ్యకపోతే కలిగే నష్టమేమిటో నా కర్థంకావటం లేదు'

చాలా పేజీలు తిప్పారు. ఏ పేజీలోనూ ప్రత్యేకత కనుపించడం లేదు. బ్రతుకంతా చప్పగా, చేదుగా వున్నట్టుంది. ఎందుకనోమరి—

ఒక్కోసారి జానకిరామయ్యగారి ఆనందానికి అవధులుండవు. జీవితంలో తీపిదనమంతా తన ఒక్కడి సొత్తని మురిసిపోతారు. అప్పు డనుకుంటా రాయన—

'మరో పాతికేళ్ళు బ్రతికితే ఎంత బావుండును'

గోడగడియారం నాలుగుసార్లు మూలిగింది.

కాలానికి కళ్ళంలేదుట. తన పరిచయస్థుల్లో ఎవరో అంటూండే వారు. ఎవరతడు ? ఎవళ్ళో, జ్ఞాపకానికి రావడంలేదు. ఎవరైనా—ఆ మాటన్నవాడు యోగ్యుడేను. చాలా బాగా చెప్పాడు. ఇలా ఒక్కోగంటా ఖర్చైపోతే చివరికి-ఛా.... ఇవ్వాళేమిటీ ఆలోచనలు ? చేతినిండా పని లేకపోతే యింతేమరి.

తను సర్వీస్‌లో వుండగా ప్రతివాడూ అనేవాడు 'ఆనెస్టు ఆఫీ సర'ని.సరిగ్గా వేళకి ఆఫీసుకి వెళ్ళేవాడు. బాగా రాత్రివకిన తర్వాతగాని యింటికి వచ్చేవాడుకాదు. ఆఫీసుపనితప్ప. అప్పట్లో మరో వ్యాపక మంటూ వుండేదికాదు.

బాగా జ్ఞాపకం - ఆఫీసులో సుందరమనే 'స్టెనో' ఉండేవాడు. కుర్రాడు. కొత్తగా పెళ్ళయింది. త్వరగా యింటికి చేరుకోవాలని ఉండేది. కాని – సాక్షాత్తుతను ఫైళ్ళు ముందేసుకు కూర్చుంటే, ఆఫీ సరునొదిలి ఎలా వెళ్ళగలడు. వెళ్ళాలనివుండి, వెళ్ళాలని అడగలేక

దిగాలుపడిపోయి పనిచేస్తుండేవాడు. 'ఈ పీడ ఎప్పుడు విరగడౌతుందిరా భగవంతుడా ?' అని అతను చాలాసార్లు అనుకునే వుంటాడు. పాపం—

మరో విషయం....చాలామంది గుమాస్తాలు, తోటి ఆఫీసర్లు గూడాను, తనని ఛండశాసనుడని అనుకునేవారు. నిజమే మరి—డ్యూటీ ఫస్టనే జాతివారి ప్రముఖులు, సోమరితనం దూరంగా వుంచుకోమని ప్రతి వాడికీ చెప్పేవారు. పనిచెయ్యనివాడి ప్రాణాలుతోడి, మంచిదారిలో పెట్ట డానికి సర్వవిధాలా ప్రయత్నించేవారు. అవకతవక వేషాలువేస్తే తగిన శిక్ష విధించేవారు. అలాంటప్పుడు తను ఛండశాసనుడు కావడంలో ఆశ్చర్యంలేదు.

కాని తన మనసుని తెలుసుకోడానికి 'ఏ పూలూ' ప్రయత్నించ లేదు.

ఈ తత్వం బాగా అలవాటైపోయింది. స్ట్రిక్ట్ ఆఫీసరంటే యమ ధర్మరాజుకి ఏజంటులా చూస్తుంటారు. యిన్ని స్కేండల్స్ వాడినెత్తిన రుద్దుతారు.

తన యిన్నేళ్ళ సర్వీసులోనూ - ఆ ఒక్క ఎకౌంటెంటే తనకు నచ్చాడు. అవునూ - అతనిప్పుడు ఎక్కడున్నాడు-యెంతమంది పిల్లలో, ప్రయోజకులైయ్యారో లేదో - పావం - ఇరవై నాల్గంటలూ ఆఫీసుపనిలోనే మునిగి ఉండేవాడు. ఒక్కోసారి భోజనానికూడా వెళ్ళేవాడుకాదు. అప్పుడు తనకి జాలివేసేది. తను వెళ్ళమని చెప్తేగాని యింటికి వెళ్ళేవాడుకాదు.

అదీ అలాఉండాలి. ఉద్యోగస్థుడైనతర్వాత డ్యూటీకంటె మిం చింది మరొకటిలేదనేవాడే పైకొస్తాడు. దొంగలెప్పుడూ దొంగలగానే స్థిరపడిపోతారు.

దొంగలంటే గుర్తుకొచ్చింది. విశ్వనాథం తన తోటి ఉద్యోగేగా,

ఏమయ్యిందతనికి. అతనిముందు అతన్ని అందరూ పొగిడిపారేసేవాళ్లు. వెనకమాటున బూతులు తిట్టేవారు. విశ్వనాథం వస్తుథా అమాయకు డేమో, వాళ్ళమాటలన్నీ నమ్మాడు. నిజంకాబోలని వుబ్బిపోయాడు. వాళ్ళంతా వట్టి దొంగలు, చాతకాని వెధవలూ అని తెలుసుకోలేక పోయాడు. ఫలితం అనుభవించాడు.

అందుకనే 'పనిదొంగల్ని' ఎప్పుడూ నమ్మకూడదు. మాటలు చెప్పుకు బ్రతికేవాళ్ళకి వాత పెడుతూనేవుండాలి. అప్పటిగ్గాని బుద్ధిరాదు వెధవలకి.

అయినా యిప్పుడీ విషయాలన్నీ ఎందుకసలు ?

గతించింది గుర్తు చేసుకుంటూంటే చాలా బాధగానూ, హాయి గానూ, చేదుగానూ, తీపిగానూ.... ....

"ఇదిగో నిన్నే ! కాస్త కాఫీ తగలెద్దూ. తలనొప్పితో ఛస్తు న్నాను."

ఈ యింటావిడ వట్టి బద్దకంమనిషి. అవతల మగాడికి ఎప్పుడు ఏదికావలసి వుంటుందోనన్న జ్ఞానంకూడా లేదు. ఏదైనా, చెప్తేనేగాని, అదీ కాస్త ఆలస్యంగాగాని చెయ్యడం చాతకాదు. అబ్బబ్బ.... ఇలాంటి మనిషితో యిన్నేళ్ళకాపురం ఎలా....

"నిన్నే.... చెవిటిమాలోకం.... పిలిస్తే పలకవుగదా.... కాఫీ...."

"ఇదిగో తాతయ్యా !" సుగుణ కాఫీ తెచ్చింది.

"నువ్వు బళ్ళోకి వెళ్ళలేదుటే సుగుణా...."

"లేదు తాతయ్యా."

"ఎందుకనిట ?"

"నేనే వుండిపొమ్మని చెప్పాను. ఈ లంకంత యింట్లో ఒక్క దాన్నీ వుండలేక, ఏవో పసిపిల్లతో కబుర్లయినా చెప్పుకుందామని నేనే వెళ్లొద్దన్నాను" అన్నారావిడ.

"చాల్లే నిర్వాహకం. సంతోషించాలి. యిందుకోసమేనా అది తల్లీ తండ్రుల్ని వదిలి యింతదూరం వచ్చింది?"

"మీది మరీ విడ్డూరం!"

"లేకపోతే ఏవిటిది? నాలుగుముక్కలు వంటపడతాయి గదాని వాడు దీన్నిక్కడికి పంపిస్తే, చదువుకి ఎగనామం పెట్టమని నువ్వూ సలహాలిస్తావు? చిన్నపిల్లలకి చెప్పే బుద్ధులివేనా?" జానకిరామయ్య గారు విసుక్కున్నారు.

"పోనిద్దురూ-ఇది యిప్పట్నుంచే చదివి ఏమిఉద్ధరించాలి గనుక? ఏడేళ్ళయినా నిండలేదాయె."

"ఆ....నువ్వు చెప్పటానికేమిలే మహబాగాచెప్తావు. నీ అలుసు తీసుకునేగా చిన్నాడు యిప్పుడు ఎందుకూ పనికిరాని గుమాస్తాగిరికి నోచుకున్నాడు. సుగుణమ్మతల్లీ! దాని మాటలువిని చదువుమానుకోకేం? రోజూ బడికివెళ్ళాలి. పాఠాలు నేర్చుకోవాలి. మీ నాన్న నిన్నుచూసి మురిసిపోవాలి. తెలిసిందా?"

"మరినువ్వో తాతయ్యా-"

"నా తల్లిగాదె....నా మాట మరచిపోతున్నానా కన్నతల్లి.... చూడవేచూడు....నా తల్లికి నేనంటే ఎంత ప్రాణమో." సుగుణ తలని లాలనగా నిమురుతూ భార్యవైపు గర్వంగా చూశారాయన.

బడికి వెళ్ళలేదని సుగుణని మందలిడంమాని, ఆ పిల్లతో కబుర్లాడటం మొదలుపెట్టారు జానకిరామయ్య. ఇది చూస్తూ నిలబడ్డ ఇంటావిడ వచ్చేనవ్వుని ఆపుకుంటూ అన్నారు -

"అవతల కాఫీ చల్లారిపోతుంది. ముందు కాఫీతాగి ఆనక. మనవరాలితో ముచ్చట్లాడండి"

"అవునవును. కాఫీ తెచ్చావుగదూ.... మరి నువ్వు తాగావా చిట్టీ!" అని మనవరాలిని అడిగారు.

"ఓ.... నాన్నమ్మ నాకెప్పుడో యిచ్చింది"

చిన్నపిల్లలు కాఫీ తాగరాదనే ఆరోగ్యసూత్రం అప్పటిగ్గాని ఆయనకు గుర్తురాలేదు.

"నీకు నాన్నమ్మ కాఫీ యిచ్చిందా.... ఇదిగో వింటున్నావా ? పసి పిల్లకి కాఫీ యిస్తావూ.... నీకేమైనా మతివుందా ? అసలు చూస్తూవుంటే నువ్వు పిల్లల్ని చెరపడానికే వుద్ధరించినట్టు కనుపిస్తున్నావే ? నీకు బుద్ధి అనేది వుందా? అలా రాయిలా నిలబడకపోతే సమాధానం చెప్పరాదూ."

"కాఫీ యిచ్చినంత మాత్రాన...."

"ఇంకఆట్టే మాటాడకు. కాఫీ యిస్తుందట కాఫీ ... ముచ్చటయితే మొన్న హార్లిక్సు తీసుకొచ్చాను. అది యివ్వగూడదూ.... మనిషికి ఒక సారి చెప్తే అర్థంచేసుకునే జ్ఞానం వుండాలి.... ఇదిగో చిట్టీ ! నువ్వెప్పుడూ కాఫీ తాగకు. అది నీ ఆరోగ్యాన్ని పాడుచేస్తుందమ్మా !"

"నువ్వు తాగుతున్నావుగా తాతయ్యా.... మరి నీ ఆరోగ్యం పాడవుదూ...."

తాతయ్య తత్తరపాటు చెందారు. నానమ్మ నవ్వారు. ఆవిడ నవ్వు చూస్తుంటే ఆయనకు తల కొట్టినంత పనయింది. 'ఆసి భడవా !' అని లోలోన అనుకుని, తనని సమర్థించుకుంటూ ఓ కుంటి సమాధానం చెప్పారు.

"మేము, పెద్దాళ్ళంగదూ.... కాఫీ తాగుతే మా ఆరోగ్యం పాడవదు. నువ్వు చిన్నపిల్లవి కాబట్టి నువ్వుతాగుతే ఆరోగ్యం పాడవుతుంది"

"అచ్చం తండ్రిపోలికలు. పెద్దాడుమాత్రం యింతే గదుటండీ."

"అవునేవ్.... ఇలాంటి చిక్కుపశ్నలడగటంలో వాడు గజ

మింది. ప్రతి చిన్న విషయాన్నీ అంత శ్రద్ధ చూపించి అడిగేవాడు
కాబట్టి వాడిప్పుడు యింత హోదాలో వున్నాడు" పెద్దకొడుకు గుర్తుకు
రాగానే చాలా విషయాలు కదిలాయి.

"నీకు గుర్తుందో లేదోగాని, వెధవాయి నన్ను వో క్షణమైనా
విడిచిపెట్టి వుండేవాడుకాదు. పైగా ఆఫీసునుంచి యింటికిరాగానే వాడితో
నాకు చక్కటి కాలక్షేపం గూడాను. ఏం ఉద్యోగాలో ఏమో.... విసరి
పారేసినట్టు మనకి దూరంగా అడవిలో వుంటున్నాడు. చూశావ్ ఉద్యో
గాల్లోవున్న గమ్మత్తే యింత. పెంట్రిల్ ఎక్సైజ్ సూపర్నెంటైనంత
మాత్రం, తల్లిదండ్రుల దగ్గరుండాలని ఎక్కడుంది. ఉద్యోగ ధర్మానికి
యీ అనుబంధాలు అడ్డురాకూడదు. అన్నీ మరిచిపోవాలి. అందర్నీ
వదులుకోవాలి.... అయినా మనపిచ్చిగానీ, వాడికేం తక్కువ ? మంచి
హోదా, చేతినిండా డబ్బు, ప్రాణంలాంటి భార్య, రత్నాల్లాటి పిల్లలు....
అవునూ.... శేషు యింకా యింటికి రాలేదేమిటి ?"

చిరంజీవి శేషు విషయం గుర్తుకురాగానే పొద్దున్నుంచి జ్ఞాపకానికి
రాకుండా దూరంగా తిరుగుతున్న ఓ అతి ప్రమాదమైన సంగతి దానంత
టదే గుర్తుకొచ్చింది.

"వాడు.... వాడేం చేశాడో తెలుసా ? వ్రేలెడుతాడు వెధవాయ్!"

"ఏం చేశాడండి"

ఆయన చివాలునలేచి నిలబడ్డారు. 'అది' తలుచుకుంటూంటే కోపం
వస్తోంది మరి.

"ఏం చేశాడా ? చేస్తాడు. వాడిష్టం వచ్చింది భయం-భక్తీ
లేకుండా చేస్తాడు. ఇదంతా నీ భరోసా చూచుకునే చేస్తున్నాడు. నీ గారా
బంవల్లనే వాడు భ్రష్టుడవటానికి సిద్ధపడుతున్నాడు. ఈ సంగతి వాళ్ళ
నాన్నకి తెలుస్తే యింకేమైనా వుందా? 'తాతనై వుండి వాడు చెడిపోతుంటె

చూస్తూ వూరుకుంటావా నాన్నా !' అని నా ముఖంముందె నాలుగూ కడి గేస్తాడు"

"ఇంతకీ ఏంచేశాడో చెప్పరేం ఖర్మ !"

"మరిటా....వాడు నీ ముద్దుల మనవడు, పెద్దాడి కొడుకు .... వుంకు....వాడొచ్చేవేళయిందిగా వాడి నోటితోనే చెప్పిస్తాను. చదువుకుని బాగుపడరా బాబూ అని చెప్పి వాడిని కాలేజీకి పంపుతే వాడు చేసేపని యిదా !"

"ఎందుకలా వాడిమీద మండిపడిపోతారు. అసలే కుర్రకుంక. నిండా పదిహేనేళ్ళయ్యి...."

"వప్పుకుంటావ్ గదా....ఆ కుర్రకుంకటా. సాక్షాత్తూ వాడి మాష్టరుముందె సిగరెట్టు కాల్చిపారేశాట్ట"

"ఆఁ...."

"మరేవిటనుకున్నావ్. ఇవ్వాళ సిగరెట్టు కాల్చాడు. రేపేమో రేపు....నాకీ సంగతి ఉదయమే గుర్తుకొచ్చివుంటే అప్పుడే వాడి చర్మం వలేచేసివుందును. ఏమిటనుకుంటున్నాడో ఏవిటో. తాతయ్యేగదా....ఆ పూల్ నన్ను నెత్తిమీద పెట్టుకుంటాడు గదా అని ధీమా ? చూపిస్తా నా తడాఖా !"

"చాల్లెద్దురూ....పసివాడు ఏదో తెలీక...."

"అవునే....పసివాడు. ఇలా అనే చిన్నవాడిని చెడిపేశావ్. వెధవ గుమాస్తాగిరిలో సతమత మవుతున్నాడు"

"మాటకిముందు చిన్నాడిమీద అలా నోరు చేసుకుంటా రెందు కసలు ? వాడికేం ? పదిమందిలోనూ 'భేష్' అనిపించుకుంటున్నాడు. మొన్న వాడు రాసిన కథకి ప్రైజ్‌కూడా వచ్చిందని...."

"విన్నాం. విని ఏం చెయ్యమంటావ్ ? ఎగిరి గంతులెయ్య

మంటావా ? సిగ్గులేదూ? వాడిని వెనకేసుకు వస్తున్నావ్. పెద్దాడికీ, చిన్నాడికీ భేదం తెలీడంలేదు నీకు ? వాడేమో సూపరింటెండెంటా ? వీడు కానికి పనికిరాని గుమాస్తానా ? ఎవడ్ని చూసి సంతోషించమంటావ్?"

"ఎవరదృష్టంకొద్దీ వాళ్ళు పైకొస్తారు."

"గాడిద గుడ్డేం కాదూ. అదృష్టమట, అదృష్టం ! వల్లకాదు ! కృషే, కృషి. కృషి కావాలి. అంతేగాని జులాయి వెధవలా తల్లి దండ్రుల్ని ఎదిరించి తిరిగేవాడు బాగుపడతా డనుకున్నావా ? యిప్పుడు కాదు, రేపు నలుగురు పిల్లలు పుట్టిన తర్వాత తెలుస్తుంది వాడి అవస్థ. పెద్దాడి సంగతంటావ్ - దేవుడు కనికరించి యిప్పటికి ఇద్దర్ని ప్రసాదించాడు. పదిమంది కలిగినా, వాళ్ళందరికీ రాజభోగాలు అమర్చగలడు"

"దేవుడి దయవల్ల ఇప్పుడు మనకున్నదే చాలు. నిశ్చింతగా నాలుగు తరాలు గడవటానికి. చిన్నాడు మాత్రం యిబ్బంది పడాలని ఎక్కడుంది ? వాడి వాటా వాడి కిచ్చేస్తిమా, వాడూ అనుభవించగలడు అన్ని భోగాలూను"

"అంటే నీ ఉద్దేశ్యం ? ఇప్పుడు ఆస్థి పంపకం జరగాలంటావా? అది నా బొందిలో ప్రాణం ఉండగా జరగదు."

"మన అబ్బాయిలకి అభిమానం ఉంది."

"అందుకని ఇప్పుడేమంటావ్ ?"

ఆవిడ ఏమీ అనలేదు. సుగుణను తీసుకుని వంట గదిలోకి వెళ్ళింది.

ఇలాంటి గలాటాలు ఆ యింటో గత ఏడెనిమిది సంవత్సరాల నుండీ అలవాటేను. వాటికో కారణమంటూ ఉండక్కర్లేదు. ఆ మాత్రం లేకపోతే - యీ చివరి రోజులు ఏం సందడిగా గడుస్తాయి ? అదీ గమనించాలి మరి.

జానకిరామయ్యగారు శేషు విషయం పూర్తిగా మరిచిపోయారు. చిన్నవాడి గురించి ఆలోచించడం మొదలుపెట్టారు. లేచి నిలబడినవారు మళ్ళీ పడక కుర్చీలో నడుం వాల్చారు.

పక్కనున్న కాఫీ పూర్తిగా చల్లారిపోయి పదినిముషాలయ్యింది.

సరిగ్గా అయిదు గంటలకి గుమ్మం బయట సైకిలు బెల్లు వినిపించింది. బెల్లు వినిపించగానే భార్య నుద్దేశించి అన్నారు గట్టిగా—

"శేషు వచ్చేదేవ్...."

శేషు లోపలికి వస్తూనే అన్నాడు.

"తాతయ్య, ఇవ్వాళ నీకో గుడ్‌న్యూస్ చెప్తాను. చెప్పనా ?"

"ఏమిటో అది?"

"చెప్తే ఏమిస్తావ్ ?"

"చెప్పరా భడవా ! చెప్పిన తర్వాత నీ ప్రెజెంటేషన్ ఆలోచిస్తాను"

"వీడు మరీను. పెద్దాడి మల్లే ప్రతి విషయానికి 'సస్పెన్స్' తగిలిస్తాడు." ఆ సమయానికి ఇంటావిడ గూడా అక్కడికి వచ్చారు.

"శంకరం బాబాయ్ ఉత్తరం రాశాడు"

"ఊఁ....రాస్తే...."

"అందరూ వినండహో....అతి త్వరలో నాకూ,చి.సౌ. చెల్లాయి సుగుణకీ ఒక చక్కటి తమ్ముడు పుట్టబోతున్నాడు"

ఆ వార్త వినగానే మనవడ్ని కావులించుకుంది ఇంటావిడ. వాడి తల నిమురుతూ అన్నారు:

"నా బాజే....ఎంత మంచివార్త చెప్పావురా నాయనా !"

"వరేయ్....వరేయ్....ఆ ఉత్తరాన్ని యిలా ఇవ్వరా...." కుర్చీ లోంచి ఒక్కసారిగా లేచి నిలబడి తడబడుతూ, ఆ ఉత్తరాన్ని అడిగారు

జానకిరామయ్య-కళ్ళజోడు సర్దుకుంటూనే శేషు యిచ్చిన ఉత్తరాన్ని పూర్తిగా చదివారు. ఇంటావిడ కోరికమీద బిగ్గరగా చదవాలసి వచ్చింది.

"చిరంజీవి శేషుకి, మీ బాబాయి ఆశీర్వదించి వ్రాయునది. మీ పిన్నికి వారం రోజులనుండి వంట్లో బావుండుటలేదని, మొన్న హాస్పిటల్‌కు తీసుకువెళ్ళాను. అక్కడ డాక్టర్లు మీ పిన్నిని పరీక్షించారు. త్వరలో నీకూ, నీ చెల్లాయికీ ఒక చక్కటి తమ్ముడు పుట్టబోతున్నాడని చెప్పారు. అన్నయ్యకూ్కడా యివ్వేళనే ఉత్తరం రాస్తున్నాను. ఈ విషయం తాతకీ, నాన్నమ్మకీ నువ్వే చెప్పు. కానీ-ఒక షరతు....వాళ్ళు నీకేదైనా ప్రెజెంట్ యిచ్చేంతవరకూ ఈ విషయం చెప్పకు. తాతయ్యకీ, నాన్నమ్మకీ నా వందనా లందజేయి. చెల్లాయికి నా ముద్దులని చెప్పు. బాగా చదువుతున్నా వనుకుంటాను. ఉత్తరాలు రాస్తూండు"

ఉత్తరం చదివి, దాన్ని జేబులో పెట్టుకుని శేషుతో అన్నారు.

"నీ కొక్కడికీ ఉత్తరం రాయడంలో వాడి ఉద్దేశ్యమేమిటో ?"

"మా బాబాయి సంగతి మీ కెవరికీ తెలీదసలు. మనమంతే ప్రాణం. ప్రతీ సంగతీ ముందుగా మనకు తెలియాల్సిందే !"

"సంతోషించాంలే....ఎలాగైతేనేం మంచి బాబాయి నీ కొక్కడికే దొరికాడు. ఆఁ....ఇదిగో ముందు ఆ విషయం ఆలోచించు"

ఆ విషయ మేదో తనకి గుర్తు రావడానికి ఓ క్షణం పట్టింది. ఆ క్షణం తర్వాత అన్నారు భార్యతో.

"అసలే ఆ పిల్లకి అనారోగ్యం. వాళ్ళ పుట్టింటి మాటంటావా ? వట్టి పల్లెటూరి మాలోకం. అంచేత ఆ అమ్మాయిని మనింటికే తీసుకొద్దాం. ఇక్కడ మంచి డాక్టర్లున్నారు. ఈ విషయమే రేపు వాడికి రాస్తాను. ఏమిటో దేవుడి కిన్నాళ్ళకి వాడిమీద దయ కలిగింది. ఓ నలుసు నిస్తున్నాడు. అదే చాలు. యిదిగో నే చెప్పే దేమైనా వినిపించుకుంటున్నావా ?"

"నన్నలా విసిగించకపోతే. మీరు చెప్పేదేదో చెప్పరాదుటండీ ! నేనూ వాడి విషయమే ఆలోచిస్తున్నాను"

"అదే....ఆ పిల్ల నిక్కడికి తెస్తామనుకో. అంతవరకూ బాగానే ఉంది. కాని – వాడు హోటల్లో చెయ్యి కడుక్కోవలసి వస్తుందిగదా. పైగా—ఈ హోటలు భోజనం వాడి శరీర తత్త్వానికి సుతరామూ పడ దాయె ఖర్మ."

"సెలవుపెట్టి వాడినిగూడా యిక్కడికి వచ్చేయమనండి"

ఆయన ఫక్కున నవ్వారు.

"నీ కేమైనా మతి పోయిందా ఏమిటి ? ఎన్నాళ్ళని సెలవిస్తారు. అదేమైనా ఆఫీసనుకున్నావా లేక ధర్మసత్ర మనుకున్నావా. అడిగినన్ని సెలవు లివ్వటానికి" ఆయనకు తన ఆఫీసరుగిరీ గుర్తుకొచ్చింది. అంత లోనే కొడుకు దుస్థితి (గుమాస్తా గిరీ) మీద జాలివేసింది.

"అసలా బోడి గుమాస్తా గిరికి రాజీనామా యివ్వమని రాస్తాను. వాళ్ళిచ్చే నూటేభై నేనే యిస్తాను. వాడు ఇంటిపట్టున మన కళ్ళముం దుంటే అంతేచాలు. పిచ్చివెధవ - ఎంత బాధపడుతున్నాడో ఏమో."

"అలాగే చెయ్యమనండి. పెద్దతనంలో ఉన్నామా—పాడు మనసు పిల్లలమీదికి పోతోంది."

"నువ్వూ ఒప్పుకున్నావ్ కదూ-కాని....వాడితో వచ్చిన చిక్కేవి టంటే. నామాట వినిపించుకోడు. పైగా ఉద్యోగం పురుషలక్షణ మం టారు. ఒకపని చేస్తా. వచ్చే సంక్రాంతికి నువ్వూ. నీ భార్యా ఇక్కడికి రావలసిందని రాస్తాను. వాడు వచ్చిన తర్వాత ఏదో విధాన వాడిని ఒప్పించి రాజీనామా యిప్పిద్దాం. సరేనా–"అంటూ ఆయన అప్పటికే యింటిగుమ్మం దాటారు.

"తాతోయ్. నా ప్రెజెంటేషన్ మాటేం జేశావ్?" అన్నాడు చిరంజీవి శేషు.

"మీ మామ్మదగ్గర ఓ పదిరూపాయలు పుచ్చుకో.... మంచి పెన్ను లేదని గోల పెడుతున్నావ్‌గా" అని చెప్పి గబగబా నడుచుకుంటూ వెళ్ళిపోయారు.

"ఏమిటో చిత్రమైన మనిషి. క్షణానికో విధంగా మారిపోతూంటారు" అనుకుంది ఇంటావిడ.

*   *   *

రోడ్డుమీదికి వచ్చిన తర్వాత శేషు సిగరెట్టు కాల్చినట్టు మళ్ళీ జ్ఞాపకానికి వచ్చింది జానకిరామయ్యగారికి. నవ్వుకున్నారు.

ఇప్పుడు తనకు మనవడుపుట్టబోతున్నాడనే శుభవార్త ముఖ్యంగా సుబ్బరాజుకి చెప్పాలి. కనిపించినప్పుడల్లా అడుగుతాడు. 'మీ రెండో వాడికి పిల్లలా ?' అని. ఇప్పుడు గర్వంగా చెప్పాలి. ఉత్తరాన్ని అతని ముఖంమీద గిరాటు వెయ్యాలి.

సుబ్బరాజు తన శ్రేయస్సుని కోరే మనుషుల్లో ఒకడు. అతనంటాడు — "నీ కేమిటోయ్ ! రామలక్ష్మణుల్లాటి యిద్దరు కొడుకులు. ఇప్పటికీ నీ మాట జవదాటరు. రత్నాల్లాటి మనవలు, తరగని ఆస్తి. మనిషికి యింతకంటె కావలసిం దేమిటోయ్ !"

నిజమే. మనిషికి ఈ ఆనందంకంటె విలువైనది ఏముంది ?

లోకంలో ఎంతమంది పిల్లలులేరు. అనుక్షణమూ అన్నమీద తమ్ముడు—తమ్ముడిమీద అన్న కత్తులు నూరుకోడమే నాయె. అలాంటిది తన పిల్లలు ఎంత అన్యోన్యంగా ఉంటారని. ఇప్పటిగ్గూడా అన్నయ్యంటే చిన్నాడికి ఎంతో భక్తి, విశ్వాసమూను. వాడికి అన్నమీదున్న గౌరవం నాన్నమీద లేదు. లేదంటే పూర్తిగా లేదనికాదు. గాని అప్పుడప్పుడూ తన మాట కెదురు చెప్పడం కద్దు—

అందునా, పెద్దవాడి తర్వాత చిన్నాడు పుట్టాడేమో....వాడిమీద 'గారాం' చూపించారు. కొద్దో గొప్పో 'అలుసుతనం' నేర్పారు. అందు చేతనే వాడు యిలా తయారయ్యింది.

వాడు శ్రిద్ధగా చదివిఉంటే ఈసరికి మంచి హోదాలో ఉండే వాడు.

నాటకాలూ, కథలూ మీద ఉన్న 'గురి' చదువుమీద ఉండేది కాదు. ఎంత చెప్పినా వినిపించుకునేవాడు కాదు. చదువుకునేవాడు వీటికి దూరంగా ఉండాలని ఎన్నో నీతులు చెప్పినా, వినిపించుకున్నట్టే నటించి తనకు తెలియకుండానే స్టేజి ఎక్కడమో, కథలు రాయడమో చేస్తుండే వాడు. ఒకనాడు ఏమయ్యిందని—

ఏదో ఫంక్షనికి తనకి ఆహ్వానం వస్తే వెళ్ళారు. ఫంక్షన్ ముగి సిన తర్వాత నాటక మన్నారు. తెర ఎత్తేసరికి స్టేజీమీద శంకరం ప్రత్యక్షమయ్యాడు. ఆ వేషంలో వాడెంత అందంగా ఉన్నాడని. నిజా నికి ఆరోజు వాడు చాలాబాగా నటించాడు. ఎంతోమంది వాడిని ప్రశం సించారు. వస్తుథా వాడు చక్కటి నటుడాయె మరి.

గమ్మత్తేమిటంటే వాడితోపాటు తననిగూడా చాలామంది అభినం దించారు. తనకు బలే సిగ్గనిపించింది గూడాను. ఆమాటకొస్తే తన సర్వీ సులో గూడా యింతటి 'ప్రశంస' తనకి ఎదురుకాలేదు.

ఆ కాసేపూ తనూ కొంత ఆనందించారు కాని-'నాటకాల్లో దిగి పోతే వాడు చెడిపోతాడేమో' నన్న దిగులు ఓమూల మెదులుతూనే ఉంది.

కథలు రాయడంలోగూడా వాడు మంచిపేరు సంపాదించుకున్నాడు. అయితేనేం-తను అనుకున్నట్టే చివరికి వాడు బి. ఏ. తప్పడం, చదువుకి స్వస్తి పలకడమూ జరిగాయి.

ఏమైనా పెద్దవాడిముందు వీడు భ్రష్టుడేను.

సుబ్బారాజు యింటికి వెళ్ళేసరికి బాగా చీకటిపడింది. గేటు తలుపు తెరుచుకుని యింటి ఆవరణలోకి అడుగు పెట్టారు. సుబ్బరాజు కోడలు కాబోలు తనని చూస్తో అన్నది.

"మావయ్య వూరు వెళ్లారండీ"

మనసు చివుక్కు మన్నది. తిరిగొచ్చేస్తూ అనుకున్నారు.

"శుభవార్త తెలియజేద్దామని వస్తే వీడు లేకపోయె. మళ్ళీ ఎప్పుడు వస్తాడో ఏమో...."

ఇంటికి చేరుకున్నారు. భోజనాలు అయ్యాయి కాబోలు శేషు తన గదిలో కూర్చుని బుద్ధిగా చదువుకుంటున్నాడు. 'వ్వాటీజ్‌దిస్ లైఫ్ యిఫ్ ఫుల్లాఫ్ కేర్'

జానకిరామయ్యగారు భోజనం ముగించి డైరీ రాసుకున్నారు. కాసేపు పడక కుర్చీలో నడుం వాల్చి చుట్ట కాల్చుకున్నారు.

'శేషు సిగరెట్టు కాల్చాడు' - మళ్ళీ శేషు చేసిన తప్పు గుర్తుకు వచ్చింది__కాని యిప్పుడు వాడి చదువు పాడుచేయడ మెందుకని మౌనం వహించారు. ఏదో పుస్తకం తీసి చదువుకోడం ప్రారంభించారు.

గోడ గడియారం తొమ్మిది కొట్టింది.

'వ్వాటీజ్‌దిస్ లైఫ్....యిఫ్....ఫుల్....ఆఫ్....కేర్.'

శేషుకి నిద్ర వస్తోంది కాబోలు. పరీక్షలు ఎప్పుడోగదా—ఇప్పట్నుంచే యింత కష్టపడి చదవకపోతేనేం. యిలా నిద్ర మేలుకుని చదువుతే ఆరోగ్యం పాడవదూ.

ఈ పి. యు. సి.లో క్లాసు రాగానే ఏ ఇంజనీరింగ్‌కో పంపాలి. అంతేగాని బి. ఏ. లు. బి. కాంలతో పనిలేదు. ఆ డిగ్రీలకి ఈ రోజుల్లో బొత్తిగా విలువలేదు.

శేషు గదిలోంచి ఏ శబ్దమూ రాకపోయేసరికి వాడు నిద్రపోతున్నాడేమో ననిపించింది. జానకిరామయ్యగారు శేషు గదిలోకి వెళ్లారు.

చదువుతూన్న పుస్తకాన్ని గుండెలమీద పెట్టుకుని నిద్రపోతున్నాడు శేషు.

జానకిరామయ్యగారికి ఆ 'పిచ్చి వెధవ' మీద జాలివేసింది.

శేషు గుండెలమీద నుండి జాగ్రత్తగా పుస్తకాన్ని తీసి టేబిల్ మీద పెట్టారు. దుప్పటి కప్పుతుండగా శేషు వళ్ళు వెచ్చగా తగిలింది. జానకిరామయ్యగారు ఉలిక్కిపడ్డారు.

వయస్సుకి మించిన శరీర సౌష్టవం ఎవళ్ళనైనా ఆకర్షిస్తుంది. శేషుమీద ఎవరి దృష్టయినా తగిలిందో ఏం పాడో! అస లిలాంటి విషయాలన్నీ ఇంటావిడ చూచుకోవాలి. ఛ....వట్టి బద్ధకం మనుషులు.

చిన్నాడు గూడా తన పద్దెనిమిదో ఏటనే, ఓ పాతికేళ్ళ యువకుడిలా కనుపించేవాడు. వాడి పోలికే అబ్బింది శేషుకి.

శేషుకి దుప్పటి కప్పి లైట్ ఆఫ్‌జేయబోతుండగా వాడు ఉలిక్కిపడి లేచాడు. తన గుండెలమీద ఉండాల్సిన పుస్తకం లేదు. యెదుట తాతయ్య నిలబడి వున్నాడు.

"పుస్తకం—"

"నిద్రపోవోయ్....అస్తమానం చదువేనా?"

"ఎల్లుండి మా క్లాసు ఎగ్జామినేషన్ తాతయ్యా"

"అవుతే—దానికోసం రాత్రంతా చదువుతావా ఏమిటి? పడుకో ముందు."

* * * *

"మొన్న ఎగ్జామినేషన్లో ఫస్టు మార్కు నాకే వచ్చింది. ఇప్పుడు గూడా రావాలంటే —"

"పోరా భడవా ! ఆరోగ్యం కంటె చదువేం గొప్పది కాదులే. నిద్రపో....నీలాటి బ్రిల్లియంట్ స్టూడెంట్ చదవకపోయినా ఫస్టుమార్కే తెచ్చుకుంటాడు."

తనమీద తాతయ్యకుగల నమ్మకానికి చిరంజీవి శేషు మురిసిపోయాడు. వాడి కళ్ళు ఆనందంతో మెరిసిపోయాయి.

"మీ బాబాయి కూడా ఎప్పుడూ ఫస్టు మార్కులే వచ్చేవిరా శేషు ! ఒక్కనాడు గూడా వాని చదువు విషయం అడిగేవాడిని కాదు. స్వయంగా శ్రద్ధతీసుకుని వాడే చదువుకునేవాడు. చదువుమీద వాడి కంత గౌరవం ఉంది కాబట్టి ప్రయోజకు డయ్యాడు. ఆ గౌరవం లేదు కాబట్టి మీ బాబాయి అలా తయారయ్యాడు."

"మాటకి ముందు బాబాయిని అంటావ్‌గాని, బాబాయికెంత పేరుందో నీకు తెలీదు తాతయ్యా. మా ఇంగ్లీషు లెక్చరర్ బాబాయిని తలవని రోజు లేదు. ఆయనగూడా కథలు రాస్తారులే. బాబాయికి ప్రైజ్ వచ్చిందని తెలిసి ప్రతివాళ్ళూ బాబాయి వివరాలు నన్ను అడగటమే. చెప్పలేక చస్తున్నా ననుకో. ఇప్పుడు బాబాయి పేరు ఆంధ్రదేశమంతటా తెలుసు !"

తాతయ్య మీసాలచాటున నవ్వుకున్నారు. శేషు ప్రక్కన కూర్చుని వాడి భుజం తట్టుతూ అన్నారు.

"బాబాయిమీద నీకెంత ప్రేమరా ? వాడిని ఒక్కమాట గూడా అననివ్వవుగదా ! నువ్వు పెద్దాడివై మీ నాన్నంత ఉద్యోగం చేస్తావనుకో....అప్పుడు గూడా బాబాయిమీద యింత ప్రేమ చూపిస్తావా ?"

"పో....తాతా" శేషు సిగ్గుపడిపోయాడు.

"నీకు పెళ్ళయి, పెళ్ళామొచ్చి పిల్లలు పుట్టినా బాబాయిని మరచిపోకూడదు. బాబాయి, పిన్నీ, మీ నాన్నా, అమ్మా, నీ తమ్ముళ్ళూ, చెల్లా

యిలా వీళ్ళందరి క్షేమాన్ని తెలుసుకుంటూ ఉండాలి. అందరూ సుఖంగా బ్రతకాలి" జానకిరామయ్యగారి కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి.

"మీ అందర్నీ చూసే భాగ్యం—" ఆయన అక్కడ ఆగిపోయి కళ్ళు తుడుచుకుని మళ్ళీ అన్నారు.

"మీ బామ్మ నాతో చాలాసార్లు అందిరా శేషు. మాకు దేవుడు వందేళ్ళ ఆయుస్సు ప్రసాదిస్తే - మిమ్మల్నందర్నీ చూస్తూ.... ఇది నీకు నవ్వుగా ఉంటుందనుకో....మీ పిల్లల్ని పెంచుతూ హాయిగా కృష్ణా, రామా అనుకోవాలని దాని కోరిక. వట్టి పిచ్చిబాగుల మనిషి. దీంతో యిన్నేళ్ళు ఎలా కాపురం చేశానా అని ఆశ్చర్యంగా వుంటుంది"

"నాన్నా, బాబాయివాళ్ళు సంక్రాంతికి తప్పకుండా వస్తారా తాతయ్యా !"

"రమ్మని రేపే ఉత్తరాలు రాస్తాను. రాకపోతే మీ బాబాయి, మీ నాన్న ఇద్దరి చర్మాలూ వలిచేస్తానని రాస్తాను. సరేనా. ... అయ్య బాబోయ్ అప్పుడే తొమ్మిదిన్నర రవ్వొస్తోంది. చిన్నవాళ్ళు ఎక్కువసేపు మేలుకో గూడదు"

శేషుని పడుకోబెట్టి, లైట్ ఆఫ్‌జేసి తన గదిలోకి వెళ్ళారు జానకిరామయ్య. పక్కమీద నడుం వాల్చిన తర్వాత మళ్ళీ గుర్తుకు వచ్చింది శేషు సిగరెట్టు కాల్చాడని. 'భడవ! తప్పించుకు పోతున్నాడు' తనలో తను అనుకున్నాడు. ఇంటావిడ మందుసీసాతో లోపలి కొచ్చింది. ఆవిడను చూడగానే అడిగాడు-"నువ్వింకా నిద్రపోలేదా ?"

"సుగుణతల్లి నన్ను నిద్రపోనిస్తేకదా. కథలు చెప్పమని నా ప్రాణాలు తోడేసింది పిచ్చితల్లి. ఒక పట్టాన నిద్రపోదండి. వట్టి మంకు...."

"మరి అచ్చం నీ పోలికే సుమా" ఆయన గబగబా నవ్వేశారు.

ఆవిడ సిగ్గుపడిపోయింది.

"ముందు ఈ మందు తాగండి. తర్వాత సవ్యకుందురుగాని"

అవిడ యిచ్చిన మందు తాగారు.

"ఏమిటో యాంత్రికంగా జీవితం గడుస్తోంది" అన్నారు.

ఆవిడ ఆయన పాదాల దగ్గర కూర్చుంది.

"ఒక్కోసారి యిదంతా వట్టి మాయా ప్రపంచమనీ, మరోసారి ఇదంతా నిజమనీ అనిపిస్తుంది. బాధ్యతలూ, త్యాగాలూ చాలా రుచి చూశాం. నువ్వు గమనించావో లేదోగాని మన పెళ్ళయిన కొత్త రోజు లకీ ఈనాటికీ చాలా భేదం కనుపిస్తోంది. అప్పట్లో నువ్వు నాకోసం, నేను నీకోసం అన్నట్టు వుండేవాళ్ళం. ఇప్పుడా భావం దూరమయ్యింది. మనిద్దరం కలిపి మరికొందరి శ్రేయస్సుకోసరం బ్రతుకు తున్నట్టు న్నది. ఇదంతా నీకు చిత్రంగా కనుపించడంలేదు"

ఆవిడేమీ మాటాడలేదు.

ఆయనే అన్నారు—

"పెద్దాడు పుట్టిన మరుక్షణంనుంచీ ఈ క్షణంవరకు తీరుబడి లేనంత కార్యక్రమాల్లో మునిగిపోతున్నాను. పెళ్ళయిన కొత్తలో రెండు సంవత్సరాలపాటు సరదాగా కాలక్షేపం చేశాననుకుంటాను. ఆ తర్వాత బాధ్యతలు పెరిగాయి. ఆఫీసుపని, పిల్లల పెంపకం, తీరుబడిలేని యీ కార్యక్రమాల్లో విసిగిపోయాను పార్వతీ !"

'పార్వతీ' అనే పిలుపు మళ్ళీ ఇన్నేళ్ళకి చోటు చేసుకోవడంతో అటు జానకిరామయ్యగారు, ఇటు పార్వతీ యిద్దరూ ఆశ్చర్యపోయారు. వెంటనే యిద్దరూ ఏమీ మాటాడలేకపోయారు.

"విధి నిర్వహణలో చాలా విషయాలు పట్టించుకుని పట్టించుకో నట్టు చూడవలసి వస్తుంది. నా ప్రవర్తన నిన్నెప్పుడైనా బాధపెడితే నన్ను క్షమిస్తావు గదూ పార్వతీ !"

"మీరేదో కొత్తగా మాటాడుతున్నారు. నాకు బాధేమిటీ. మిమ్మల్ని క్షమించేపాటి దానినా నేను ?"

ఆయన పేలవంగా నవ్వారు.

"పిల్లల్ని పెంచి పెద్దవాళ్ళను చెయ్యడంలో ఉన్న ఆనందం బహు కొద్దిమందికే లభిస్తుంది. నేను అదృష్టవంతురాలిని. నాకే దిగులూ లేదు. దేవుడిలాంటి మీరు, వరాలసాటి పిల్లలూ. స్త్రీకి యింతకంటె కావలసిం దేముంది చెప్పండి ?"

పార్వతి చేతిని ప్రేమతో నిమిరారు జానకిరామయ్య.

అదే సమయంలో...

వీధి తలుపు తీసిన చప్పుడయింది.

"ఏమిటది ?" ఆత్రంగా అడిగారు జానకిరామయ్య.

"శేషు సినిమాకి వెడుతున్నాడు కాబోలు"

"వ్హాట్ !" ఆయన క్రోధం వచ్చింది.

"పోనిద్దురూ.... పసివాడు. సాయంత్రం నుండీ నా ప్రాణం తీసి చివరికి నన్ను వప్పించగలిగాడు. అదీగాక యివ్వాళ శుభవార్త తెచ్చాడాయె....వాళ్ళ స్నేహితులందరూ కలిసి ఏదో యింగ్లీసు సినిమాకి వెడదామని అనుకున్నార్ట...." ఆవిడ చెప్పవలసినదంతా చెప్పింది. అంతా విని కోపం పట్టలేక అన్నారు జానకిరామయ్యగారు—

"ఇలా సెకండ్ షోలకి వెడితే ఆరోగ్యం పాడవదూ....వాడిననిలాభంలేదు. అంతా నువ్వు చేస్తున్నావ్. నీకు పిల్లల్ని పెంచడం చేత కాదు. ఇంకా ఎప్పుడు నేర్చుకుంటావో ఏమో. వుండు....వాడినీ .... రేపుదయం గుర్తుచెయ్యి. వెధవాయి చర్మం వల్చేస్తాను....సినిమాకి వెడతాడు. సినిమాకి...."

చివరికి తేలిన విషయం :

చిరంజీవి శేషుపైన తను తీసుకోవలసిన క్రమశిక్షణ చర్య రేపు ఉదయానికి వాయిదా వేయబడింది.

o—o